

TUNTOSARVI

N:o 11 1982

TUNTOSARVI

Kuulonäkövammaisten lehti
ilmestyy 22 kertaa vuodessa

N:o 11

15. p:nä kesäkuuta 1982

8. vuosikerta

JULKAISIJA

Näkövammaisten Keskusliitto ry.

Varat tämän lehden kustannuksiin on lahjoittanut
Lions-piiri 107 N

PÄÄTOIMITTAJA

Pirjo Rissanen

TOIMITUKSEN OSOITE

35400 Länkipohja
puh. 935-31308

SISÄLLYS

Ilmoitus	1
Suomen Kuurosokeat ry:n työntekijöiden kesälomat	1
Kuurojen liiton sosiaaliset lomamat 1982	2
Julkilausuma	4
Kuurojen huoltokotisäätiö	6
Tutkimus kuurojen erityishuollon tarpeesta ...	10
Kuulokoje	12
Hei hyvä ystävä	19

ILMOITUS

Kurssi kuurosokeiden perheiden kuuleville, näkeville lapsille ja nuorille 2.8.-6.8.1982. Kurssipaikkana on Lomakoti Tellina, Hanko. Kurssi on osallistujille ilmainen ja matkakustannukset korvataan. Alaikäraja noin 12 vuotta. Ilmoittautumiset kirjeellä tai kortilla mieluiten 2.7.1982 mennessä Maija Haapalaiselle. Osoite on Aallonkatu 2 C 20, 96200 Rovaniemi 20. Olen kesälomalla 5.7.-23.7. Loman aikana saapuneet ilmoittautumiset voidaan ottaa vielä huomioon. Ilmoittautuneille lähetetään tarkemmat tiedot kurssista.

SUOMEN KUUROSOKEAT RY:N TYÖNTEKIJÖIDEN KESÄLOMAT:

1. Haapalainen Maija 5.-24.7. (2 pvää myöh.)
2. Hassinen Leena 5.-20.7.
3. Lanteri Marja 5.-30.7.
4. Lindgren Inger 5.-17.7. ja 23.-28.8 (12 pvää myöh.)
5. Matikainen Marja-Leena 27.-30.7.
6. Mukkanen Eija 12.-31.7.
7. Pieskä Toini 21.6.-14.7.
8. Pummi Helena 22.-30.7.

9. Rissanen Pirjo	5.-24.7. (2 pvää myöh.)
10. Salekari Kaija	7.-12.6. ja 28.6.-24.7. (6 pvää myöh.)
11. Turunen Leo	12.-31.7.

KUUROJEN LIITON SOSIAALISET LOMAT 1982

KENELLE

Sosiaaliset lomat on tarkoitettu v ä h ä v a r a i - s i l l e kuuroille ja heidän perheilleen, joilla ei muutoin olisi mahdollisuutta loman suomaan virkistykseen.

Kaikille kursseille voi tulla kaikenikäisiä, vaikka pääasiallinen ryhmä onkin ilmoitettu lomajaksot-osassa.

LOMAJAKSOT

Vuonna 1982 järjestetään seuraavat lomajaksot:

MALMINHARJU

- 23.-29.7. pääasiassa perheille ja nuoremmille yksinäisille kuuroille
9.-15.8. eläkeläisille

LOMAKOTI SEITARANTA, ROVANIEMI

9.-15.8. eläkeläisille

LOMAVALKAMA KUSTAVI, TURUN SAARISTO

23.-29.7. pääasiassa perheille ja nuoremmille yksinäisille kuuroille

Kaikki lomat ovat seitsemän (7) vuorokauden mittaisia

OHJELMA

Loman aikana järjestetään opinto- ja virkistystoimintaa.

KUSTANNUKSET

Aikuiset maksavat lomastaan (täysihoito) 15 markkaa vuorokaudessa, lapset 10 markkaa. Poikkeustapauksissa loma voi olla täysin ilmainen.

Matkat korvataan 50 markkaa ylittävältä osalta.

Eläkeläisleirit niille, joille ei varallisuuden perusteella voida myöntää sosiaalista lomaa, maksavat 480 markkaa.

ANOMINEN

Lomaa anotaan loma-anomuskaavakkeella, joita saa sosiaaliohjaajilta ja Kuurojen Liiton toimistosta.

Anomuksessa tulee olla kuurojen työntekijän tai kahden henkilön suositus siitä, että anoja todella tarvitsee sosiaaliloman.

Anomusten tulee olla Kuurojen Liiton toimistossa 1 kuukausi ennen aiottua loma-aikaa.

ILMOITTAUTUMINEN

1 kuukausi ennen loma-aikaa

HUOMIO!

Kuurosokeat ovat tervetulleita kaikille näille lomajaksoille oman valintansa mukaan (erityistä kuurosokeiden lomaviikkoa ei järjestetä).

PS. Jos haluat jollekin näistä lomista, ota heti yhteys omaan kuntoutussihteeriin puhelimitse tai kirjellä. Ehdimme tehdä loma-anomuksen ennen meidän kesäloman alkamista.

JULKILAUSUMA

Kuurojen Liitto r.y. kokoontuneena kevätiliittokokoukseen Rovaniemelle 22.-23.5.1982 toteaa, että vaikka kuurojen tiedonsaanti on viime aikoina pal-

jon parantunut teknisten apuvälineiden ja tulkkipalvelun kehittyessä, on siinä kuitenkin vielä paljon puutteita, jotka tulisi ensi tilassa pyrkiä poistamaan.

Kuurojen Liiton kevätiliittokokous ehdottaa kuurojen tiedonsaannin parantamiseksi seuraavanlaisia toimenpiteitä:

- Television uutis-, ajankohtais-, tieto- ja kulttuuri-ohjelmiin tulisi saada mahdollisimman paljon tekstiä, että ne palvelisivat myös suomen- ja ruotsinkielisiä kuuroja.
- Teksti-TV-toimitukselle tulisi antaa lisäresursseja, jotta palvelu saataisiin 7-päiväiseksi.
- Televisiossa tulisi esittää nykyistä enemmän lastenohjelmia viittomakielellä.
- Televisio-ohjelmiin olisi saatava yleensäkin enemmän viittomakielistä tulkintaa ja ohjelmia viittomakielellä.

- Lisäksi liittokokous toteaa, että eduskunnassa käsitelyn alaisena olevaan hallituksen esitykseen peruskoululaiksi ja lukiolaiksi tulisi lisätä maininta viittomakielen käyttämisestä kuulovammaisten opetuksessa oppiaineena ja opetuskielenä, koska tällä on ratkaiseva merkitys kuurojen lasten oppimisen kannalta.

Kuurojen Liitto r.y.

KUUROJEN HUOLTOKOTISÄÄTIÖ DÖVAS VÅRDHEMSTIFTELSE

Kuurojen suurin vaikeus tässä yhteiskunnassa on kommunikaatio kuulevien kanssa. Tämä ongelma ei kuitenkaan ole ylitsepääsemätön, sillä kuuroilla on hallussaan viittomakieli, jonka avulla he voivat kommunikoida. Viittomakielisiä palveluja tarjotaan kuitenkin hyvin vähän. Tämä puute korostuu sellaisissa palveluissa, joissa kommunikaatiolla on hyvin suuri merkitys, esimerkiksi hoidossa, terapiassa, kuntoutuksessa ja koulutuksessa. Työelämässä kommunikaatiovaikeudet näkyvät selvästi työtehtävien vastaanottamisessa, työpaikan ihmissuhteissa ja työpaikan järjestämässä jatkokoulutuksessa.

Kuurojen Huoltokotisäätiö, joka pieneltä osin on tarkoituksensa mukaisesti huolehtinut kuurojen laitoshoidon ja suojatyön järjestämisestä, halusi selvittää kuurojen tarpeet kuntoutuksen, suojatyön, laitoshoidon, palveluasumisen, psykiatrisen hoidon ja päihdehuollon alueella. Säätiö anoi raha-automaattivaroja tähän tarkoitukseen ja niiden turvin on valmistunut selvitys kuurojen erityishuollon tarpeesta. Vaikka selvitys on osittain tähdätty palvelemaan säätiön oman toiminnan suunnittelua, ei Kuurojen

Huoltokotisäätiö voi täyttää kaikkea sitä palvelujen tarvetta, jonka tämä tutkimus tuo esille. Tuskin on edes tarkoituksenmukaista antaa palvelujen järjestämisvastuuta yksityiselle säätiölle, kun jo olemassa olevat palveluverkostot voivat viittomakielentaitoista ja kuurouden problematiikkaan perehtynyttä henkilökuntaa hankkimalla tarjota palveluja myös kuuroille. Raha-automaattivaroja, jotka ovat mahdollistaneet tämän selvityksen suorittamisen ja joiden merkitys Kuurojen Huoltokotisäätiön viimeaikaisten investointien rahoituksessa on ollut merkittävä, tulisi edelleen voida kanavoida kuurojen erityishuollon tarpeisiin. Jotta kuurot voisivat saada samantasoiset palvelut kuin kuulevatkin, on ensiarvoisen tärkeää, että valtio ja kunnat ovat mukana kehittämässä kuurojen palvelujensaantimahdollisuuksia.

Kuurojen erityishuollon tarvetutkimuksessa on mukana lähes 600 kuuroa, joilla kuurojentyöntekijät arvioivat monivammaisuuden, sosiaalisten tai psykologisten vaikeuksien tai kehittymistä estäneiden eristyneiden olosuhteisen vuoksi olevan erityishuollon tarvetta. Tutkimus esittää konkreettisia toimenpideehdotuksia, jotka pohjautuvat kuurojen tarpeiden ja olemassa olevien mahdollisuuksien vertailuun. Yleisesti voidaan tuloksista päätellä, että kuurot tarvitse-

vat omia, nimenomaan kuuroille tarkoitettuja palveluja, koska normaalipalvelut sellaisenaan eivät palvele kuuroja. Aivan erityinen ryhmä ovat kuurosokeat, joiden saamat palvelut nykyisellään ovat riittämättömät. Kuurosokeiden tarpeita ei tässä tutkimuksessa ole kuitenkaan kovin perusteellisesti käsitelty, vaan kuurosokeita henkilöitä koskeva aineisto luovutetaan Suomen Kuurosokeat ry:n käyttöön.

Tutkimuksen käsittämät palvelut – kuntoutus, suojatyö, laitoshoido, psykiatrinen hoito ja päihdehuolto – jakautuvat hallinnollisesti lääkintöhallituksen ja sosiaalihuollon toimialaan. Osa näistä palveluista on ehkä parhaiten järjestettävissä molempien keskusvirastojen yhteistyönä. Lääkintöhallitukselle selkeästi kuuluva psykiatrinen hoito ei valitettavasti tullut riittävän hyvin selvitetyksi tässä tutkimuksessa. Käsityksemme mukaan ainostaan lääkintöhallitus voi saada riittävän luotettavat tiedot, joille vastainen suunnittelu voidaan pohjata. Tästä svystä esitetäänkin, että lääkintöhallitus kiireellisesti asettaisi työryhmän selvittämään kuurojen psykiatristen palvelujen kehittämistä. Kuurojen Liitto on jo pitkään esittänyt kuuroille tarkoitettun oman psykiatrisen osaston perustamista ja tälle vaatimukselle tutkimuksen tulokset antavat tukea. Sosiaalihuollon

toimialaan kuuluvista palveluista tutkimus tuo hyvin voimakkaasti esille kuuroille tarkoitettujen kuntoutuspaikkojen, suojatyöpaikkojen, eri tyyppisten laitojen ja sekä päihdehuollon mahdollisuuksien lisäämisen.

Olemme tottuneet hyväksymään ihmisillä erilaiset vammat, psyykkiset vaikeudet, alkoholi-ongelmat ja yhteiskunta on katsonut velvollisuudekseen auttaa niitä henkilöitä, joilla nämä asiat ovat ongelmallisia. Tutkimus tuo kuitenkin selvästi esille, että yhteiskunnan velvollisuudentunne ei ole ulottunut kuuroihin saakka. Kuurot jäävät vaikeuksineen oman onnensa nojaan tai saavat apua korkeintaan kuurojentyöntekijöiltä, joilla ei ole koulutusta tai resursseja auttaa kuuroja esimerkiksi terapian muodossa. Kuuroilla tulisi kuitenkin olla mahdollisuus samoihin palveluihin kuin kuulevillakin. Palvelujensaanti voidaan mahdollistaa tarjoamalla ne viittomakielellä.

Tutkimuksen ehdottamien toimenpiteiden toteuttaminen ei käsityksemme mukaan vaadi lainmuutoksia tai muita suuria muutoksia palvelujärjestelmissä. Erityisen tärkeää olisi, että vammaisille tarkoitettuja yhteiskunnallisia palveluja suunnittelevat ja ohjaavat keskusvirastot voisivat vakavasti ottaa

huomioon kuurojen tarpeet. Kuurojen Huoltokotisäätiö on valmis edelleenkin olemaan mukana kehittämässä kuuroille tarkoitettuja palveluja niiltä osin kuin se on mahdollista.

Luovutamme kunnioittavasti tutkimuksen keskusvirastojen käyttöön toivoen, että se osaltaan voisi olla tukemassa sitä kehitystyötä, jota viranomaiset jatkuvasti tekevät vammaisten palvelujensaantimahdollisuuksien ja elinolosuhteiden parantamiseksi.

Helsingissä 31. toukokuuta 1982

KUUROJEN HUOLTOKOTISÄÄTIÖ

Runo Savisaari
puheenjohtaja

TUTKIMUS KUUROJEN ERITYISHUOLLON TARPEESTA

Tutkimus paljasti selvästi eron tarpeen ja todellisuuden välillä:

Tarve	Todellisuus
120 kuuroa tarvitsee pitkäaikaista kuntoutusta työhön ja jokapäiväisen elämän taitoihin	Kuntoutuspaikkoja on noin 10 henkilölle vuodessa

100 kuuroa tarvitsee suoja-työtä

Kuuroille ja kuurosokeille tarkoitettuja suojatyöpaikkoja on 15

90 kuuroa tarvitsee palveluasunnon

Kuurosokeille on valmistamassa kaksi pientä palvelutaloa – sekä kuurot että kuurosokea tarvitsevat palveluasunnot

50 alle 65-vuotiasta kuuroa on laitoshoidon tarpeessa

Nuoret kuurot ovat heille soveltumattomissa laitoksissa tai kotona epätydyttävissä oloissa

Ainakin 100 kuuroa tarvitsee psykiatrista avo- tai laitoshoidoa – tilanne tulee nopeasti kartoittaa

Kuurojen sama hoito ei ole asianmukaista – lääkehoito on yleisin hoitomuoto, viittomakielisiä palveluja ei ole

Kuurot päihdeaineiden väärinkäyttäjät tarvitsevat hoitoa

Vain 30 % kuuroista päihdeaineiden väärinkäyttäjistä on saanut

minkäänlaista hoitoa –
sekin usein puutteellis-
ta, viittomakieltä ei käyt-
tetä

Noin 600 kuuroa ihmistä tarvitsee erityishuoltoa. Kaikkiaan kuuroja on noin 8000, joista 4500 viittomakieltä käyttäviä varhaiskuuroja. Suurin osa kuuroista käy koulunsa, siirtyy työelämään ja hoitaa asiansa kuurojen sosiaaliohjaajien ja tulkkipalvelun avulla. Kaikki eivät selviä näin – tulee erilaisia ongelmia aivan samoin kuin kuulevillakin. Palvelujärjestelmät eivät kuitenkaan ulotu kuuroon asti.

KUULOKOJE on laite, joka auttaa parempaan kuulemiseen kun kuulo on alentunut, se **KOKOAA** ja **VAHVISTAA** äänienergiaa ja täten auttaa parempaan kuulemiseen. **KUULOKOJE ON APUNEUVOISTA TÄRKEIN JA YLEISIN**

KUULOKOJE KÄSITTÄÄ
Migrofonin
Vahvistimen säätimi neen

Virtalähteen
Kuulokkeen

KOJETYYPIIT OVAT

	VAHVISTUS
1 Taskukoje n. 20 % käytössä	50–80 db.
2 Korvantauskoje 80 % käytössä	40–70 db
3 Silmälasikoje 1 % käytössä	40–70 db
4 Kokonaan korv. koje muut.	20–40 db.
5 Kuuntelusauva (kommunikatori) – annetaan kuulokoj. tilalla	30–50 db.

KOJEEN OSAT

Paristo

– Paristotyyppit:

- 1 hiiliparistot
- 2 alkaliparistot
- 3 elohopeaparistot
- 4 ilma-sinkkiparistot

- Taskukojeissa kolmea ensin mainittua paristotyyppiä. Korvantauskojeissa kahta viimeksi mainittua paristotyyppiä
 - paristokotelo ja pariston laittaminen koteloon
 - kesto aika: riippuu kojeen käytöstä, keskimäärin 40–400 tuntia
 - kojeen vahvuudesta
 - voimakkuuden säädöstä

- hävittäminen: vanhat paristot aina hävitettävä
 - ei polttamalla
 - ei WC; N
 - ei maakuoppaan

- varastointi:
 - 1 hiili ja alkaaliparistot
2-3KK
 - 2 elohopeaparistot
1/2-1 vuotta
 - 3 sinkki-ilmaparistot
pidempi kuin edellinen

Varastointi kuiva ja viileä paikka, ei jääkaapissa, ei myöskään jääkaapin tai pakastimen päällä. Paristo tulisi ottaa joka ilta pois kojeesta, koska pariston vuotaminen voi pilata kojeen.

Lapsilla syytä käyttää elohopeaparistoja, koska ei voida tietää milloin voimakkuutta täytyisi lisätä (alkaali-hiili) elohopeaparisto loppuu äkkiä ja on helppo huomata.

Paristot saattavat lakata toimimasta kovalla pakasella. 20°-25° C

VIRTAKYTKIN

- O – virta on poikki
- M – koje on auki
- T – puhelinkela
 - ottaa ääntä vastaan ainoastaan magneettisesti (migrofoni ei toimi)

KÄYTETÄÄN:

- puhelimessa
- kaikkialla missä on induktiosilmukka
- TV:n ja radion kuuntelussa apuvälineen kanssa.
- etuna on se, että T-asennolla sulkeutuu pois kaikki ympäristön hälyäänet.
- puhelimessa T-asennolla kuunneltaessa äänen voimakkuutta on yleensä lisättävä.
- puhelimessa puhuminen: luurin asento, paikka mistä kuunnellaan.
- MT-asento sekä puhelinkela, että migrofoni toimii.

RAJOITTIMET JA SÄÄTIMET:

- voimakkuuden säädin, opeteltava sopiva voimakkuus eri tilanteissa
- äänen värin säätö: N-H-L
- muut: PC, AGC – Asiantuntija säätää

KORVAKAPPALE

- yksilöllinen on paras
- korvaan laitto
- puhdistaminen, kuivaaminen, veden puhaltaminen pois
- korvakappaleen uusiminen
- » muoviletkun uusiminen

TASKUKOJEEN KUULOKE

Tulisi aina käyttää sitä kuuloketta mikä kojeeseen on alunperin sovitettu

Kun kuuloke vaihtuu syntyy häiriöitä:

- ääni säröilee
- äänen väri muuttuu
- ääni heikkenee
- kuulokojeen teho muuttuu

Taskukojeen johto, uusiminen

Kojepussin merkitys taskukojeessa

- pehmeää materiaalia, ei keinokuitua, riittävän tiukka

KOJEEN HUOLTO

Koje ei siedä kuumuutta, kosteutta, RTG-säteitä, UKW:tä: kojetta ei siis saunaan, suihkuun, uimaan, UKW-hoitoon.

Paristot aina pois kun kojetta ei käytetä pitkään aikaan.

Virta tulisi aina muistaa katkaista.

Korvakappaleen puhdistukseen ei tulisi käyttää teräaseita

● **KOJEEN TAKUUAIKA** yleensä yksi vuosi, takuulapussa on korjaajan osoite.

KULUVAT OSAT:

Korvantauskojeissa muovinen väliletku korvakap. ja kojeen välillä. Taskukojeissa johto.

MUUTA:

Korjauskulut ja paristokustannukset ovat verotuksessa vähennyskelpoisia. Paristoja voi anoa invalidihuoltana oman kunnan sosiaalitoimiston kautta.

JOS KOJE EI TOIMI**1. Koje mykkä**

- – paristo loppunut
- paristo väärinpäin kojeessa
- virta poikki – koje on 0 asennossa
- korvantauskojeeseen korvakappaleen muoviputkessa on vettä tai korvavahaa.
- koje T-asennossa
- johti irti

2. Kojeen ääni katkoo

- johto taskukojeessa murtunut
- johdon koskettimet löystyneet
- korvantauskojeen äänen katkominen yleensä johtuu syistä, jotka vain asiantuntija voi korjata

3. Koje vinkuu

- korvakappale väärin korvassa
- korvakappale liian väljä, teetettävä uusi korvakappale
- korvakappale ei ole yksilöllinen
- korvauntauskojeen muoviputket murtuneet
- taskukojeessa kuulokkeen ja korvakappaleen väliset muovitiivisteet pudonneet
- taskukoje liian lähellä korvaa

4. Koje rutisee

- huono paristo
- mikrofonille päässyt vettä

YLEISTÄ

Äänen voimakkuutta ei saa pitää liian suurella – ääni alkaa särkyä ja kaikua. Harjoittele säännöllisesti päivittäin – koje ei ole juhkakalu, koje ei huononna kuuloa. Ei mene normaalikäsitteystä rikki.

HEI HYVÄ YSTÄVÄ

Minun piti kirjoittaa sinulle heti yhdistyksemme kokouksen jälkeen, mutta aika on nyt päässyt vähän vierähtämään. Saattaa olla jo kesä tätä lukiessasi. Kokousselostusta en kirjoita vaan omia kokemuksia- ni ja mieleen tulleita ajatuksia.

Lauantaina saatuamme huoneen ja ruokailtuamme aloitimme epävirallisen kokouksen klo 13. Siinä kokouksessa käytiin läpi yhdistyksen tilejä ja vähän muitakin asioita. Sitten varsinaisessa vuosikokouksessa päästiin asiat läpi nopeammin. Kyselemisiä ei enää juuri ollut. Varsinaiseen kokoukseen osallistui muutama jäsen, jotka eivät olleet lauantaina paikalla, piti noita asioita käydä läpi toiseen kertaan. Minusta alkoi jo tuntua kyllästyttävältä. Olimmehan jo kotona tutustuneet samaan materiaaliin perusteellisesti. Kovin lyhyeksi siellä jäi aika, jolloin olisi voinut tutustua uusiin ihmisiin tai käyttää vapaaseen keskusteluun.

Lauantai-iltana söimme ravintolassa, jossa neljän pojan yhtye soitti valtavalla voimalla. Tekisi mieli sanoa että metelillä. Kuulolaite piti sulkea ja pitää tulppana korvassa. Silti melu koski korviin. Minä en ollut ainoa, jolle näin kävi. Yksi kaveri ainakin mei-

dän pöydästä lähti huoneeseensa, kun korvaan koski. Kaveri lähti kesken syönnin. Tuli siinä mieleen, että taitavat pojat ajatella, että pitää ottaa vahvistimesta kaikki irti kun on kuuroja asiakkaita. Ruoka oli kyllä hyvää.

Sunnuntaina aamupalan jälkeen jotkut meistä kävivät muutaman km:n lenkillä ennen kokouksen alkua.

Yhdistyksen jäseniä oli kokouksessa mukana 44. Heistä muutamat olivat näkeviä omaisia, joten meitä kuurosokeita ei liikoja ollut. Minähän en kehtään voi moittia, koska itsekkään en ole aikaisemmin ollut mukana. Tässä suhteessa aikomukseni on tehdä parannus ja osallistua vuosikokouksiin mikäli vain saattaja järjestyy.

Varmaan moni myös ajattelee, että kokousmatkat tulevat liian kalliiksi. Joillekin matkat tulevat aina pitkiksi vaikka kokous pidettäisiin missäpäin suomea hyvänsä.

Yhdistyksen puitteissa on pidetty aina valtakunnallinen pikku-joulu. Mitä sinä ajattelet jos pitäisimme niitä useampia. Esim. jokaisen kuntoutussihteerin alueella oma pikku-joulu? Silloin matkat lyhenisivät ja tultaisiin toimeen pienemmissä tiloissa. Ehkä tällaisia piirikokouksia voisi järjestää muulloinkin.

Tietoni mukaan ruskaleiriä ei saatu Seitarantaan, kun siellä on samaan aikaan NKL:n vastaava leiri. Pitäneehdottaa johtokunnalle, että Seitarantaan varattaisiin aika vuodesta toiseen kiinteästi. Asia riippuu myös siitä onko leirille tulijoita aina riittävästi. Hyvää kesää, kirjoittele mitä mieltä olet minun ajatuksistani. Terveisin Lasse Hannula.